

УДК 373.542

Марія Тадєєва

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНШОМОВНІЙ ОСВІТІ ШКОЛЯРІВ

У статті розглянуто сучасні інноваційні технології в іншомовній освіті школярів. Проаналізовано найефективніші із них, які використовують у процесі реформування шкільної іншомовної освіти в Україні та Росії. Огляд сучасних інноваційних методів і технологій навчання іноземних мов дає підстави виокремити комп'ютерні технології, як інноваційну, ефективну форму інтенсивного навчання сучасних іноземних мов.

Ключові слова: *інноваційні технології, іноземні мови, комп'ютерне навчання, Інтернет-технології.*

Модернізація сучасної шкільної іншомовної освіти в Україні, Росії та інших постсоціалістичних країнах Ради Європи неможлива без оновлення фундаментальних, науково-теоретичних закономірностей, що лежать в основі навчання іноземної мови. Новий компетентісно-діяльнісний підхід до навчання іноземних мов, сутність якого полягає в орієнтації на результат навчання, тобто на формування в учнів комплексу компетенцій (мовної, мовленнєвої, соціокультурної, навчально-пізнавальної і компенсаторної), слугує основою побудови інноваційних технологій в іншомовній освіті школярів та студентів.

Розроблення навчальних програм із іноземних мов у нових соціальних та економічних умовах, коли продовжується встановлення глобальних міжкультурних зв'язків, є складовою частиною модернізації сучасної системи шкільної іншомовної освіти.

Сьогодні стали активно розвиватися новітні педагогічні технології навчання такі як: навчання в співробітництві, ігрові технології, проблемне навчання, проектні технології, інтерактивні комп'ютерні технології, технології інтенсивного навчання іноземних мов.

У наш час відбулася диференціація двох складових частин терміна технології навчання (Technology of Teaching) і технології в навчанні (Technology in Teaching). На думку О. Щукіна, за допомогою першого терміну визначають прийоми наукової організації праці вчителя, за допомогою яких досягається найкращий результат навчання, а за допомогою другого терміну – використання в навчальному процесі технічних засобів навчання [6, с. 130]. Найважливішими характеристиками технологій навчання вважаються такі:

а) результативність (високий рівень досягнення поставленої учнями мети);

б) економічність (за одиницю часу засвоюється великий об'єм

навчального матеріалу);

в) ергономічність (навчання відбувається в атмосфері співробітництва);

г) висока мотивація до вивчення предмету, що спрямована на підвищення інтересу до навчання.

Більшість дослідників: Є. Полат [5], М. Ботвенко і А. Гарцов [1], А. Конишева [3], Р. Мільруд [4], І. Зимня [2], В. Creemers [9], С. Campbell [8] розглядають технології навчання іноземних мов як один із способів реалізації на уроках особистісно-діяльнісного підходу до навчання, завдяки якому учні вибирають активні творчі суб'єкти навчальної діяльності. До сучасних технологій, що застосовують в шкільній іншомовній освіті, російські вчені, зазвичай, відносять: навчання в співробітництві, метод проектів, сконцентроване на учневі навчання, дистанційне навчання, використання мовного портфеля, тандем-метод, технології «case study», комп'ютерні та аудіовізуальні технології. Однак в українській лінгводидактиці та методиці викладання іноземних мов застосування сучасних інноваційних технологій потребує ґрунтовного дослідження з метою їхньої адаптації до сучасних умов інтенсивного навчання та засвоєння іноземних мов.

Серед найважливіших проблем інтенсифікації процесу навчання іноземних мов у школі та вузі можна виокремити наступні:

– перша група проблем пов'язана з розробленням змісту інтенсивного навчання на основі сучасних досліджень в галузі лінгвістики, педагогіки, психології;

– друга група проблем стосується широкого впровадження технічних засобів навчання і аудіовізуальних посібників у систему інтенсивного навчання на основі розроблення нових програм комп'ютерного навчання;

– третя група проблем пов'язана з сферою застосування інтенсивних методів в іншомовній освіті школярів і студентів. Більшість із них розраховані на початковий етап навчання і переважно – сферу повсякденного спілкування. Тому необхідна підготовка інтерактивних методик для інтенсифікації процесу формування мовної і мовленнєвої компетенції школярів під час оволодіння іноземними мовами.

Основним завданням нашої статті є аналіз сучасних інноваційних технологій в іншомовній освіті та виокремлення найефективніших із них у процесі реформування шкільної іншомовної освіти в Україні.

Проведемо детальний аналіз сучасних інноваційних технологій в іншомовній освіті. У цьому аспекті навчання в співробітництві, як одна з сучасних технологій навчання іноземних мов, ґрунтується на ідеї взаємодії учнів у групі під час роботи, та ідеї взаємного спілкування, коли учні беруть на себе не лише індивідуальну, але й колективну відповідальність за вирішення проблем. На відміну від фронтального та індивідуального навчання, коли учень відповідає тільки за себе, за свої успіхи і невдачі, а взаємовідносини з учителями мають суб'єкт-суб'єктний характер, при

навчанні в співробітництві в системі «учень – учитель – група» відбувається актуалізація колективного суб'єкта навчальної діяльності.

Ця концепція набула практичної реалізації в певній кількості варіантів, запропонованих американськими педагогами Е. Ернсоном, Р. Славіним, Д. Джонсоном (80–90-ті роки ХХ століття) і зорієнтована на створення умов активної спільної діяльності учнів у різних навчальних ситуаціях, запропонованих учителям іноземної мови в роботі в маленьких групах (3–4 учні), які виконують спільне завдання і однаково відповідають за успішність отриманих результатів. Зазвичай, така група формується як із сильних так із слабких учнів, а оцінка за виконане завдання ставиться одна на групу [6].

У роботі Е. Полат розроблені різні варіанти навчання в співробітництві [5, с. 14]. Прийоми навчання в співробітництві реалізуються в процесі виконання учнями ігрових завдань у ситуаціях спілкування. Для оволодіння мовою важливим чинником є спілкування мовою, що вивчається. Таким чином, цей тип навчання іноземної мови – навчання в процесі спілкування під час гри, що відбувається цілеспрямовано, підвищує інтерес до занять і значно збільшує час виділений на мовленнєву практику учня [9].

Сьогодні дуже популярним типом навчання є комп'ютерне навчання, що виникло на ідеях програмованого навчання і пов'язане з створенням комп'ютерних програм для навчання іноземних мов, а також використання можливостей Інтернет як на уроках, так і в самостійній роботі учня [1].

Проблеми комп'ютерного навчання досліджуються в межах самостійного розділу методики навчання іноземних мов комп'ютерної лінгводидактики, що вивчає проблеми теорії і практики використання комп'ютера у навчанні мов. Ця дисципліна сформувалася в кінці 80-х років ХХ століття, як самостійний напрям, від якого пізніше вийшли три розгалуження:

1) розроблення теоретичних аспектів використання комп'ютерів у навчанні мови (методологічні проблеми комп'ютерної лінгводидактики, типологія комп'ютерних навчальних матеріалів, оцінка ефективності комп'ютерних засобів навчання тощо);

2) експериментальна робота по створенню і використанню в навчальному процесі комп'ютерних матеріалів для різних цілей, етапів і профілів навчання мови;

3) шляхи інтеграції комп'ютерного навчання в загальний процес вивчення мови [7].

У 80-х роках минулого століття в теорію і практику комп'ютерного навчання іноземної мови ввійшов спеціальний термін «Computer Consisted Language Learning» (CALL) – вивчення мови з використанням комп'ютера і «Computer Consisted Language Instruction» (CALL) – навчання мови з використанням комп'ютера. У російській лінгводидактиці для визначення проблем, пов'язаних із використанням комп'ютерних технологій у

навчальному процесі використовують термін «комп'ютерна лінгводидактика», який запропонував у 1994 році К. Піотровський і цей термін відразу отримав визнання стосовно навчання іноземних мов, як стверджують дослідники М. Ботвенко і А. Гарцов [1].

Комп'ютерні навчальні програми для вивчення іноземних мов виступають у вигляді електронних підручників, які характеризуються такими особливостями:

- 1) наявність програмного модуля (відеофрагменти, словник, граматичний коментар), тренувального модуля (набір мовних та мовленнєвих вправ), модуля запису і продукування мовлення;
- 2) презентація матеріалу в зоровій і слуховій формі;
- 3) організація матеріалу у вигляді гіпертексту;
- 4) можливість порівняти свою відповідь із правильною відповіддю і отримати оцінку.

Найбільшою популярністю сьогодні в Росії користуються такі комп'ютерні навчальні курси з вивчення англійської мови:

- Reward InterN@tive. Видавництво: YDP – Multimedia, Новий диск. Повний курс англійської мови з інтерактивними засобами дистанційного навчання. Він займає 9 дисків – CD-ROM і розрахований на 150 годин інтерактивного навчання, що включає 198 уроків, 5000 вправ 29 контрольних робіт, 11 годин оригінального англійського мовлення, 5 годин відеоматеріалів; журнал успішності англоросійський озвучений словник, граматичний довідник, технології розпізнання голосу ViaVoice (tm), засоби актуалізації вимови, можливість пошуку вправ за ключовими словами, можливості складання індивідуальних програм, інтегровані засоби дистанційного навчання через Інтернет.

- Англійська мова: шлях до досконалості. Видавництво: Медіа Хауз – це адаптована для російських користувачів версія програми English Your Way 2.0, розроблена фірмою Syracuse Language, завданнями якої є навчити учня розмовляти іноземною мовою, включаючи слуховимовні навички, читання і грамотного письма.

- English Platinum 2000. Видавництво: Магнамедіа – мультимедійний курс американської версії англійської мови, що нараховує 177 діалогових уроків, 174 загальноосвітніх пакети, що стосуються базових предметів середньої школи, повнометражний фільм англійською мовою.

- Bridge to English. Видавництво: Intense Educational – програма для початкового навчання англійської мови, що включає 20 уроків граматичних, лексичних вправ, диктанти, фонетичний довідник, англоросійський словник; застосовуються різні методичні прийоми і чітка система контролю учнівських досягнень.

Важливим аспектом у навчанні іноземних мов вважаємо застосування можливостей глобальної мережі Інтернет. Є. Полат виокремлює найважливіші дидактичні можливості мережі Інтернет в навчальному процесі, що включають: формування навичок і вмій

читання, удосконалення навичок аудіювання на основні автентичних звукових текстів, удосконалення вмінь монологічного і діалогічного мовлення та вмінь письмового мовлення, формування стійкої мотивації іншомовної діяльності [5]. Під час роботи з мереженими ресурсами важливими формами вважають аудиторні заняття, коли робота проводиться в режимі телекомунікацій, телемостів, з використанням сайтів: «Виртуальная реальность», America's homepage, Metro Link, Wild-e та інших.

Огляд сучасних інноваційних методів і технологій навчання іноземних мов дає підстави стверджувати, що на сьогодні визначено два основних шляхи інтенсифікації процесу навчання іноземних мов:

- перший шлях – за рахунок максимального використання технічних засобів (аудіо і відеозаписів та комп'ютерних програм);
- другий шлях – за рахунок активізації резервних можливостей особистості учня або студента (метод активізації, метод проєктів, ігрові методи).

Визначено, що розвиток інноваційних методів навчання іноземних мов передбачає використання системи комп'ютерного навчання, що вважається сьогодні перспективним напрямом інтенсифікації навчального процесу в іншомовній освіті України і потребує системного розроблення та адаптації до сучасних особливостей реформування цієї сфери освіти в нашій країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ботвенко М. А. Компьютерная лингводидактика : теория и практика / М. А. Ботвенко, А. Д. Гарцов // Курс лекций. – М., 2006. – С. 28–42.
2. Зимняя И. А. Психология обучения неродному языку / И. А. Зимняя. – М. : Русский язык, 1989. – 219 с.
3. Коньшева А. В. Игровой метод в обучении иностранному языку / А. В. Коньшева. – СПб.; Минск, 2006. – С. 21–34.
4. Мильруд Р. П. Коммуникативность языка и обучение разговорной грамматике / Р. П. Мильруд // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 2. – С. 15–21.
5. Полат Е. С. Интернет на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2001. – № 2. – С. 14.
6. Щукин А. Н. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам / А. Н. Щукин. – Филоматис. – Москва, 2008. – С. 130–197.
7. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам : теория и практика / А. Н. Щукин. – 3-е издание. – Филоматис. – М., 2007. – 478 с.
8. Campbell C. Learner-based teaching / C. Campbell, H. Kryszewska. – Oxford : Oxford University Press, 1992. – 136 p.
9. Creemers B. P. M. The effective classroom / Bert P. M. Creemers. – London : Continuum Intl Pub Group, 1994. – 144 p.